

УДК 331.5

JEL Classification: O30

ZIANKOVA I.¹

NATIONAL MODEL OF SUSTAINABLE HUMAN DEVELOPMENT: GOALS AND DIRECTIONS

DOI: 10.32620/cher.2021.4.01

Formulation of the problem. The Republic of Belarus belongs to countries with a very high level of human development, implements the principles of gender-oriented health protection, harmonious combination of parental and professional responsibilities, and therefore the issue of forming a Belarusian model of sustainable human development through the innovative reproduction process of the population is relevant. *The purpose of the study* is to form a scientifically grounded approach to managing the model of sustainable human development in the system of its goals and areas of implementation. *The methodological basis* of the study was the modern legislative and regulatory acts regulating the socio-economic and innovative aspects of the development of society. The research tasks and their implementation, achievement of the goal are focused on the formation of the Concept of the Belarusian model of sustainable human development, based on the provisions of the fundamental concept of sustainable development of mankind, the basic concepts of the innovative reproduction process of the population and the world experience of state regulation of employment and sustainable employment. *The main hypothesis of the study* was the assumption about the possibility and feasibility of forming a Belarusian model of sustainable human development through the innovative reproduction process of the population and consolidated mechanisms in the system of state regulation of employment of the population aimed at increasing welfare. *Presentation of the main material.* This article is devoted to the analysis of the scientific approach proposed by the authors to the construction of a national model of sustainable human development in the system of its goals and components. The originality and practical significance is confirmed by our proposed goals, objectives of the Concept, directions and tools for its implementation. The formation of the concept of the Belarusian model of sustainable human development predetermines the need to reform the system of state regulation of employment, which leads to a change in the system of sources of formation of employment and mechanisms of state regulation of employment through a superstructure in these systems: sources of formation of innovative forms of full employment of the population, ensuring the reproduction of the labor force and human labor; algorithms of scientific and innovative policy for the implementation of mechanisms of state regulation of employment of the population in the system of decisions made at all levels; consolidated mechanisms in the system of state regulation of employment of the population aimed at increasing welfare; social mechanisms and guarantees for their implementation in the national economy on the principles of social equality. *The practical significance and scientific novelty* of the proposals lies in the fact that the conceptual foundations of the management of innovative employment of the population in the sustainable development of the national economy are built taking into account the forms of social protection of all age and gender strata of the population and professional strata as the determining role of state policy, contribute to the achievement of the criterion of the effectiveness of youth policy, implying a reduction the share of young people aged 15-24 who do not study and work, do not acquire professional skills, and also contributes to the inter-sectoral mobility of the labor force in social production. *Conclusions and prospects for further research.* In the future, practical recommendations for a more complete use of the resources of the national economy will allow the national economy to achieve not only the goal - GDP growth, but no less important goal - the satisfaction of the needs of a person of labor of social production.

¹ **Зенькова Інга Володимирівна**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки, Полоцький державний університет, м. Новополоцьк, Республіка Білорусь.

Ziankova Inha, Ph.D. of economic sciences, associate professor, Head of the Economics Department, Polotsk State University, Novopolotsk, Republic of Belarus.

ORCID ID: 0000-0002-1930-2370

e-mail: azenkov@yandex.by

Key words:

welfare growth, social equality, innovative form of employment, national model of sustainable human development, innovative reproduction process of the population.

**НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ СТІЙКОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ:
МЕТА ТА НАПРЯМКИ**

Постановка проблеми. Республіка Білорусь належить до країн з дуже високим рівнем людського розвитку, реалізує принципи гендерно-орієнтованої охорони здоров'я, гармонійного поєднання батьківських та професійних обов'язків у зв'язку з чим актуальним є питання формування білоруської моделі сталого людського розвитку через інноваційний відтворювальний процес населення. *Мета дослідження* полягає у формуванні науково-обґрунтованого підходу до управління моделлю сталого людського розвитку в системі її цілей та напрямків реалізації. *Методологічною основою дослідження* стали сучасні законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють соціально-економічні та інноваційні аспекти розвитку суспільства. Завдання дослідження та їх реалізація, досягнення мети орієнтовані формування Концепції білоруської моделі сталого людського розвитку, що базується на положеннях фундаментальної концепції сталого розвитку людства, базових концепціях інноваційного відтворювального процесу населення та світовому досвіді державного регулювання зайнятості населення та його сталого працевлаштування. *Основною гіпотезою дослідження* стало припущення про можливість та доцільність формування білоруської моделі сталого людського розвитку через інноваційний відтворювальний процес населення та консолідовані механізми у системі державного регулювання зайнятості населення спрямованих на зростання добробуту. *Виклад основного матеріалу.* Ця стаття присвячена аналізу запропонованого авторами наукового підходу до побудови національної моделі сталого людського розвитку в системі її цілей та доданків. *Оригінальність та практичну значущість* підтверджує запропоновані нами цілі, завдання Концепції, напрями та інструменти її реалізації. Формування концепції білоруської моделі сталого людського розвитку зумовлює необхідність реформування системи державного регулювання зайнятості, що веде до зміни системи джерел формування зайнятості та механізмів державного регулювання зайнятості через надбудову у цих системах: джерел формування інноваційних форм повної зайнятості населення, які забезпечують відтворення робочої сили та людини праці; алгоритмів науково-інноваційної політики реалізації механізмів державного регулювання зайнятості населення у системі прийнятих рішень на всіх рівнях; консолідованих механізмів у системі державного регулювання зайнятості населення спрямованих на зростання добробуту; соціальних механізмів та гарантії їх реалізації в національній економіці на засадах соціальної рівності. *Практична значимість і наукова новизна пропозицій* полягає в тому, що концептуальні засади управління інноваційною зайнятістю населення у сталому розвитку національної економіки побудовані з урахуванням форм соціального захисту всіх статевих вікових верств населення та професійних верств як визначальної ролі державної політики, що сприяють досягненню критерію ефективності молодіжної політики, частки молоді віком від 15 до 24 років, яка не навчається і не працює, не набуває професійних навичок, а також сприяє міжгалузевій мобільності робочої сили у суспільному виробництві. *Висновки та перспективи подальших досліджень.* Надалі практичні рекомендації повнішого використання ресурсів національної економіки дозволять національній економіці досягати не лише мети – зростання ВВП, а не менш важливої мети – задоволення потреб людини праці суспільного виробництва.

Ключові слова:

зростання добробуту, соціальна рівність, інноваційна форма зайнятості, національна модель сталого людського розвитку, інноваційний відтворювальний процес населення.

**НАЦИОНАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ УСТОЙЧИВОГО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ:
ЦЕЛИ И НАПРАВЛЕНИЯ**

Постановка проблемы. Республика Беларусь относится к странам с очень высоким уровнем человеческого развития, реализует принципы гендерно-ориентированной охраны здоровья, гармоничного совмещения родительских и профессиональных обязанностей в связи с чем актуален вопрос формирования белорусской модели устойчивого человеческого развития через инновационный воспроизводственный процесс населения. *Цель исследования* состоит в формировании

научно-обоснованного подхода к управлению моделью устойчивого человеческого развития в системе ее целей и направлений реализации. *Методологической основой исследования стали* современные законодательные и нормативно-правовые акты, регулирующие социально-экономические и инновационные аспекты развития общества. Задачи исследования и их реализация, достижение цели ориентированы на формирование Концепции белорусской модели устойчивого человеческого развития, базирующегося на положениях фундаментальной концепции устойчивого развития человечества, базовых концепциях инновационного воспроизводственного процесса населения и мировом опыте государственного регулирования занятости населения и его устойчивого трудоустройства. *Основной гипотезой исследования* стало предположение о возможности и целесообразности формирования белорусской модели устойчивого человеческого развития через инновационный воспроизводственный процесс населения и консолидированные механизмы в системе государственного регулирования занятости населения направленных на рост благосостояния. *Изложение основного материала.* Данная статья посвящена анализу предложенного авторами научного подхода к построению национальной модели устойчивого человеческого развития в системе ее целей и слагаемых. *Оригинальность и практическую значимость* подтверждает предложенные нами цели, задачи Концепции, направления и инструменты ее реализации. Формирование концепции белорусской модели устойчивого человеческого развития предопределяет необходимость реформирования системы государственного регулирования занятости, что ведет к изменению системы источников формирования занятости и механизмов государственного регулирования занятости через надстройку в этих системах: источников формирования инновационных форм полной занятости населения, обеспечивающих воспроизводство рабочей силы и человека труда; алгоритмов научно-инновационной политики реализации механизмов государственного регулирования занятости населения в системе принимаемых решений на всех уровнях; консолидированных механизмов в системе государственного регулирования занятости населения направленных на рост благосостояния; социальных механизмов и гарантии их реализации в национальной экономике на принципах социального равенства. Практическая значимость и научная новизна предложений заключается в том, что концептуальные основы управления инновационной занятостью населения в устойчивом развитии национальной экономики построены с учетом форм социальной защиты всех половозрастных слоев населения и профессиональных слоев как определяющей роли государственной политики, способствуют достижению критерия эффективности молодежной политики, предполагающий сокращение доли молодежи в возрасте от 15-до 24 лет, которая не учится и не работает, не приобретает профессиональных навыков, а также способствует межотраслевой мобильности рабочей силы в общественном производстве. *Выводы и перспективы дальнейших исследований.* В дальнейшем практические рекомендации более полного использования ресурсов национальной экономики позволят национальной экономике достигать не только цели – рост ВВП, а не менее важной цели – удовлетворение потребностей человека труда общественного производства.

Ключевые слова:

рост благосостояния, социальное равенство, инновационная форма занятости, национальная модель устойчивого человеческого развития, инновационный воспроизводственный процесс населения.

Problem statement. The Republic of Belarus ranks 50th in the ranking of countries in terms of human development [1] and belongs to countries with a very high level of human development [2].

Analysis of socio-economic indicators characterizing fertility processes showed a decreasing trend and a growing trend in the incidence of malignant neoplasms per 100,000 people in the Republic of Belarus, and the dynamics of the share of the number of workers in the total number of pensioners in the Republic of

Belarus registered with the labor authorities, employment and social protection developed cyclically: there was a decrease in dynamics from 2010 to 2011 (compare: 2010 - 24.6%, 2011 - 22%), an increase in dynamics from 2011 to 2016. (compare: 2016 - 25.4%) and decrease to 24.7 percent in 2020. Therefore, a scientific approach to understanding the process of sustainable development of the economy is relevant, where, along with the economic target - the progressive growth of GDP, there is a person and the satisfaction of his needs, and the

very sustainable development of the country's economy is ensured by innovative employment of the population for the innovative reproduction process of the population of its current and future generations through mechanisms of state regulation, ensuring the innovativeness of its forms in sustainable development.

The research methodology and process is based on the principles of systems analysis, formal logic and an interdisciplinary scientific approach to the problem under study. The study provides the genesis of economic thought on the stated problems, starting with the physiocrats, the classical school of political economy, Marxism, Keynesian theory of employment, the Austrian economic school, neoinstitutionalism to the methodological approaches of modern foreign scientists.

To accomplish the tasks of this study, when compiling the genesis of theoretical and methodological approaches to the theory of innovative forms of employment, monographic and descriptive methods were used (the method of analysis and synthesis in identifying and systematizing the fundamental prerequisites for the formation of innovative forms of employment; the method of statistical analysis of data in the practical analysis of the development of the labor market of economic systems.

Analysis of recent research and publications. The methodological basis of a scientifically grounded approach to the structure of employment of the able-bodied population in relation to the requirements of sustainable development of the national economy was the following key approaches:

1. Methodological approach to innovative forms of employment V. N. Shimova, G. A. Korolenka, A. V. Bondar, I. L. Akulich in terms of substantiating a highly educated human personality for sustainable innovative development of the socially oriented economy of the Republic of Belarus. The methodological principle of M.I. Nozdrina – Plotnitsky, M. K. Radko, G. A. Shmarlovskaya in terms of considering a person "the goal and means of scientific and technological progress" [3].

2. Methodological approach of E. V. Vankevich, V. L. Sharstneva, I. A. Voytekhovskaya in terms of systematizing the essential elements "accumulated total human

capital" - "duration of general, vocational, secondary specialized and higher education", "accumulated specific human capital" - "unique qualifications and competencies" - "work experience at an enterprise in a sectoral context" [4].

3. Methodological approach to innovative forms of employment V. L. Cluny in terms of the definition "labor is an expedient human activity, with the help of which he transforms nature and adapts it to meet his needs" [5].

4. Methodological Approach to Innovative Forms of Employment P. Lemeshchenko, S. V. Lukina in the part of the category "effective employment as employment with the provision of economic returns (income) and social results (improving the educational and professional level, personal development" [6, p. 400].

5. Conceptual approach of V. N. Shimova, A. V. Bondar where, as elements of the mechanism of economic security, the "ability of the economy for sustainable development", "social sphere", "information and psychological sphere", "habitat" are substantiated, in terms of identifying and substantiating the causal relationship between the indicators "science intensity of gross domestic product" And innovative development of the national economy [7, p. 11-12].

Statement of basic materials. The concept of the Belarusian model of sustainable human development is based on the provisions of the fundamental concept of sustainable development of mankind, the basic concepts of the innovative reproduction process of the population and the world experience of state management of employment of the population and its sustainable employment, including

a) strategy - the introduction of the developed methodology of innovative forms of employment in sustainable development, taking into account the implementation of the principle of reproduction not only of the labor force, but of the labor force in general, into the practical activities of the institutions of the economic system;

b) the goal is the formation of a special scientific approach to understanding the process of sustainable development of the economy, where, along with the economic target - the progressive growth of GDP, there is a person and the satisfaction of his needs, and the very sustainable development of the country's

economy is ensured by innovative employment of the population for the innovative reproduction process of the population of its current and future generations through the mechanisms of public administration, ensuring the innovativeness of its forms in sustainable development;

c) the main tasks: 1) ensuring the observance of the principles of the universality of labor, as scientific work and preceding innovative production; universal employment, maximizing labor force participation in sustainable employment, and universality of work or sustainable employment as a result of work to develop innovative forms of employment; implementation of the law of saving working time, which consists in the correct distribution of time between the branches of the national economy, between material production and spiritual development, a stable connection between the comprehensive development of society from saving time; reproduction not only of labor power, but of a laboring person as a whole; social equality as the realization of biological and social harmony in a person to form the structure of industries, industries, jobs; 2) creating conditions for the development and strengthening of the economic system through the inclusion in the management processes of the implementation of the model of sustainable human development, the innovative structure of forms of employment of the population and its sustainable employment; 3) development of a mechanism for state management of employment, stimulating the development of innovative forms of employment of the population and sustainable employment in the national economy; d) directions and tools for the implementation of the Concept: formation of methodological and theoretical foundations for the study of innovative forms of employment of the population and its sustainable employment in the national economy; systematization of the main sources for the formation of innovative forms of full employment of the entire population as conditions that ensure the reproduction of not only the labor force, but in general a working person who is able to carry out sustainable development through his own efforts as a system of its components; the formation of consolidated mechanisms in the system of state regulation, employment of the population, ensuring

the acceleration of the development and implementation of the innovative structure of forms of employment of the population and its welfare; formation of a consolidated structure of social mechanisms, forms of social protection and guarantees of their implementation in the national economy on the basis of social equality; the formation of a scientifically grounded approach and practical recommendations for the inclusion in the management processes of the implementation of the model of sustainable human development, the innovative structure of forms of employment of the population and its sustainable employment.

Conclusions and prospects for further research. The study made it possible to identify global trends in the innovative reproduction process of the population and the peculiarities of their manifestation in the republic, substantiate the conclusions about the insufficient systematic nature of the ongoing measures of sustainable human development in the Republic of Belarus, as well as the need to develop and implement the theoretical foundations of the study of innovative forms of employment of the population and its sustainable employment in the national economics and its methodology; to develop practical recommendations for the application of the Belarusian model of sustainable human development model and practical recommendations for a more complete use of the resources of the national economy to meet the needs of the national economy (current and future, innovative), the needs of a person as an employee of the national economy, social needs of the economy, as well as production and social needs economies of the countries-strategic partners of the Republic of Belarus through the construction of the structure of industries, industries, jobs, the content of professions, the placement of productive forces in regions of all levels to ensure a scientifically based approach to ensuring proportions in employment in terms of observance of gender, age of a person, implementation of the principle of social equality (taking into account the biological and social in a person).

References

1. Human Development Report 2019. Beyond Income Levels and Today's Average:

Inequality in Human Development in the 21st Century. Retrieved from: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_ru.pdf. Access date 06/08/2021

2. Insight Report Global Gender Gap: Report 2020, World Economic Forum Committed to improving the State of the World, Retrieved from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf.

3. Nozdrin-Plotnitsky, M. I. (2011). *Economic theory (general foundations)*. Minsk: LLC "Misanta", 390.

4. Vankevich, E. V. (2009). Assessment of the efficiency of investments in human capital in Belarus. *Vestnyk Belarusian. state econom. University*, 4, 45–50.

5. Klyunya, V. L. (2016). *Economic theory: textbook*. Allowance. Minsk: BSU, 143.

6. Lemeshchenko, P. S. (2007). *Economy*. University course: Textbook. Minsk: Book House, 704.

7. Shimov, V. N., Kryukov, L. M. and Bondar, A. V. (2015). Some aspects of updating the criteria and indicators of economic security of the Republic of Belarus. *Belarusian Economic Journal*, 1, 4–14.

Література

1. Доповідь про людський розвиток 2019. За рамками рівня доходів та середніх показників сьогодення: нерівність у людському розвитку у XXI столітті [Електронний ресурс]. URL:

http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2019_ua.pdf. Дата доступу 08.06.2021.

2. Insight Report Global Gender Gap. – URL:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf. Дата доступу 08.06.2021.

3. Ноздрін–Плотницький М. І., Радько М. К., Шмарловська Г. А. *Економічна теорія (загальні засади)*: навч. посібн. Мінськ: ТОВ «Місанта», 2011. 390 с.

4. Ванкевич Є. В., Шарстнев В. Л., Войтехівська І. А. Оцінка ефективності інвестицій у людський капітал Білорусі. *Вісник Білоруського державного економічного університету*. 2009. № 4. С. 45–50.

5. Ключня В. Л. *Економічна теорія: навч. посіб.* Мінськ: БДУ, 2016. 143 с.

6. Лемешченко П. С., Лаврухіна І. А., Мельникова Н. А., Руденков І. А. *Економіка*. Університетський курс: Навч. посіб. Мінськ: Книжковий Дім, 2007. 704 с.

7. Шимов В. М., Крюков Л. М., Бондар А. В. Деякі аспекти актуалізації критеріїв та показників економічної безпеки Республіки Білорусь. *Білоруський економічний журнал*. 2015. №1. С. 4–14.

Стаття надійшла
до редакції : 20.10.2021 р.

Стаття прийнята
до друку: 30.12.2021 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Ziankova I. National model of sustainable human development: goals and directions / I. Ziankova // Часопис економічних реформ. – 2021. – № 4(44). – С. 6–11.

